

Antieke dromen

Artemidoros van Daldis, *Droomboek*. Vertaald, ingeleid en van aantek
Simone Mooij-Valk. Uitg. Voltaire, 's-Hertogenbosch 2003. 267 pp. 1
€ 29,50.

49

HERMENEVS LXXV/V

Droomanalyse wordt tegenwoordig snel verbonden met Freud en Jung. Maar de Grieken en Romeinen waren er ook bijzonder in geïnteresseerd en de droomuitleg vormde een aparte, druk beoefende discipline. Wat we daarvan weten gaat in hoofdzaak terug op het bewaard gebleven *Droomboek* van Artemidoros van Daldis uit de 2de eeuw n.Chr. Vreemd genoeg is dit unieke boek lange tijd onvertaald gebleven in het Nederlands. Anders gezegd: gelukkig is het eindelijk in een Nederlandse uitgave beschikbaar gekomen. Simone Mooij-Valk, die eerder vertalingen verzorgde van onder meer Marcus Aurelius en Arrianus, heeft Artemidoros' Griekse tekst geheel vertaald en toegelicht.

Het boek biedt een overzicht van alle concrete elementen uit het dagelijks leven die in een droom kunnen voorkomen, variërend van allerlei lichaamsdelen en goden, tot levensmiddelen en kleren, en geeft telkens de betekenis ervan. Die is in het algemeen voorspellend van aard (anders dan in de moderne droomanalyse, die meestal terugwerkt naar de bron van een droom). Bovendien verschilt de betekenis al naar gelang de situatie van de dromer. Een voorbeeld: dromen van honingwijn is gunstig voor een rijke, omdat het een luxe is, maar ongunstig voor een arme, omdat die dat niet drinkt tenzij hij ziek is.

Wat het boek interessant maakt is vooral de indirecte manier waarop we een beeld krijgen van het gewone leven in de 2de eeuw. Immers, alle mogelijke elementen worden geclassificeerd en in het overzicht opgenomen. De verklaringen zelf zijn voor moderne lezers eerder teleurstellend: aan een voorspellende waarde geloven wij doorgaans veel minder. Verder heeft het geheel dezelfde onbevredigende combinatie van systeemdwang en associatieve willekeur als bijvoorbeeld de antieke etymologie en de antieke fysiognomie. Kortom, het boek is van belang als tijdsbeeld, maar heeft geen eeuwige waarde.

Het verschil tussen antieke en moderne droomuitleg komt het best naar boven als het gaat om seksuele dromen. Wat Freud c.s. daarvan denken is algemeen bekend. Artemidoros splitst de zaken ook hier keurig volgens zijn schema's op, zonder een spoor van morele verontrusting: een heel jonge zoon in een droom penetreren is ongunstig, omdat het ziekte of dood van de

jongen aankondigt. Maar is de jongen een tiener en is de vader arm, dan is het gunstig: zijn 'storting' voorspelt dan het betalen van schoolgeld. Is de vader rijk, dan is het weer ongunstig, omdat hij dan veel zal schenken en verlies zal maken. Enzovoorts. Verpletterende literatuur is het *Droomboek* niet bepaald, maar een soms vermakelijk curiosum is het zeker.

VINCENT HUNINK